

HİNDİSTAN

Hindistan'da Paleolitik Çağ ile ilgili kayıtlar, Eski Dünyada en iyi olanlardan biridir. Burada Paleolitik araştırmaların başlangıcı İskoç Jeolog Bruce Foote'in 30 Mayıs 1863 yılında yaptığı Hindistan jeolojik yüzey araştırmasına kadar iner. Zira bu araştırmada bir elbaltası Madras yakınlarında Pallavaram'da bulundu. Hindistan'ın yontmataş geleneği 3 ana kategoride toplanır: Acheuleen, Soanien ve Orta Paleolitik.

Bazı karşıt görüşler olsa da Hindistan'da Oldovan tip bir geleneğin kanıtı yoktur. Bu karşıt görüşü savunulardan biri A.P. Khatri'dir. Mahada Piparia'da bulunan endüstriyi "Mahedevian" olarak isimlendirmiş ve bunun Oldovan tip bir endüstri olduğunu ileri sürmüştür. Ancak onun gözlemlerinin hiçbiri sonraki kazılarla teyit edilmemiştir. Bir diğeri J. Armand'dır. Narmada nehrinin Durkadi'deki terasında kaba çakıl birikimlerinde kazı yapmıştır. Çakılların alt kısmı onun "Durkadian" olarak isimlendirdiği ve Oldovan ile ilişkilendirdiği yuvarlanmış aletler içermektedir. Çakılın üst tarafındaki aletlerin %75'i çok yenidir. Ancak bir elbaltası bulunduğu için o bu topluluğu da "Gelişmiş Durkadian" olarak isimlendirmiş ve bunu da Abbevillien ile karşılaştırmıştır. Mevcut kanıtlar Hindistan'da Oldovan geleneğinden gelişen bir Acheuleen olduğunu iddia etmek için büyük ölçüde yetersizdir.

Acheuleen: Hindistan'da çok önemli Erken Paleolitik buluntu topluluğu, büyük ölçüde Levant ve Afrika'dakilere benzeyen Acheuleen'dir. Hindistan'da Acheuleen iki yüzeyliler Kuzey Pakistandan Nepal'deki Dang Vadisine, Kuzeydoğu Hindistan ve Güneydoğu Kortallyar Havzasına kadar yayılır. Aletlerin ana tiplerini elbaltaları, nacaklar, tek ve iki yüzden kıyıcılar, kazıyıcılar, uçlar, disk biçimliler, çok yüzlüler, küremsiler ve az sayıda dilgiler oluşturur. Hammaddenin tipi lokal olarak çeşitlilik gösterir. Örneğin; Bhimbetka'da kuars ve kuvarzit, Baichbal Vadisinde bazalt ve granit, Isampur ve Hunsgi Vadisinin her yerinde kalker, Nevesa Vadisinde Chirki'de bazalt ve Kaladgi Havzasında Anagwadi'de kuvarzittir.

Hindistan Acheuleen'in mevcut tarihleri oldukça sınırlı olduğundan Acheuleen sitlerin relatif yaşları sık sık tipolojik zemine dayandırılmıştır. İki grup tanımlanır: İlki ve olasılıkla eskisi olanı iki yüzeyliler, tek yüzlü kıyıcılar (choppers), çok yüzlüler (polyhedrons), küremsiler (spheroids) ve az sayıda kabaca yapılmış nacaklar ve yonga aletlerden oluşur. Sert vurgaç tekniği kullanımı baskındır ve Levallois teknik yoktur. Örnekler; Singi Talav, Chirki, Hunsgi ve Anagwadi'dir. İki yüzeyliler ve nacaklar çoğunlukla kalın, sık sık da kabuklarından çoğu kalmıştır ve zikzaklı kenarlara sahiptirler. Aynı zamanda iki yüzeyliler uçlu olma eğilimindedirler.

İkincisi ve olasılıkla geç olanı, düşük oranda iki yüzeylilerle, iki yüzeylilere göre nacakların yüksek oranıyla, kenar kazıyıcı gibi yonga aletlerin çok yüksek oranıyla, ayrıca yumuşak vurgaç tekniğinin yaygın kullanımı ile disk ve Levallois çekirdek tekniklerinin bilinmesiyle karakterizedir. Örnekler; Bhimbetka ve Raisen Bölgesindeki sitlerdir. Yumuşak vurgaçlar çok kullanıldığı için aletler genellikle daha ince ve kenarları daha az kıvrımlıdır. İki

yüzeyliler daha çok yürek biçimli, oval ya da üçgendir ve öncekilerden daha çok yongalar üzerine yapılanlardır. Kenar kazıyıcı ve uçlar da oldukça yaygındır.

İki yüzeyliler, nacaklar, çekirdek ve yonga aletleri içeren Hindistan Acheuleen buluntu toplulukları uniform olmasına rağmen, yerel ve bölgesel seviyede gözle görülür bir çeşitlilik vardır. İki yüzeyliler nacaklardan daha yaygın görünse de, Chirki, Hunsgi V ve VI, Raisen ve Bhimbetka III F-23'de olduğu gibi tersi olduğu durumlarda vardır. İki yüzeyliler buluntu topluluğunun %80 ya da daha fazlasını (Hunsgi II ve Yediyapur IV), hatta %100'ünün (Mudnur III'de) oluşturur fakat Attirampakkam'da %1,4 kadar düşüktür. Her bir sitin muhtemel işlevi ve her bir buluntu topluluğunun zaman derinliği bilinmeden, bütünlüğün doğru belirtileri ve faunal veriler olmadan verilen böyle varyasyonların nedenlerini şu anda değerlendirmek mümkün değildir. Örneklem büyüklüğü ve kurtarılma yöntemleri (örneğin, kazılmış olanlara karşı yüzey toplamaları) de önemli faktörler olabilir.

Soanian (G.Ö. 500.000-125.000): Soanian ilk kez Pakistan'ın Soan Vadisinde Helmutt de Terra ve Thomas Thomson Paterson tarafından teşhis edilmiştir. Soanian öncelikle iki yüzeylilerden yoksun basit bir yonga ve çekirdek endüstrisidir; az bir çekirdek hazırlığı, yongalarda değişiklik ya da düzelti ya da alet tiplerinde standartlaşma vardı. Birçok açıdan Güney İngiltere'deki Clactonian endüstriye benzerliği söz konusudur. Paterson, Soan Vadisinde her biri belli bir terasa bağlantılı olan ve iddia edildiğine göre yongalama tekniklerinde kademeli bir iyileşme gösteren Soan buluntu topluluklarını dört evreye ayırmıştır. Soan Vadisi katlaşımı ve onun ilişkili olduğu yontmataş alet toplulukları da, Avrupa'nın Alp buzulları ve buzul-aralarıyla ilişkilidir. Onların sonuçlarına göre, Soanian Pleistosen boyunca Hindistan'ın kuzeyinde baskın yontmataş alet geleneğiydi ve Acheuleen Avrupa'daki Mindel-Riss Buzul-arasına eşit bir buzul-arası sırasında kısa bir giriş yapmış gibi görünmektedir. Ayrıca Terra ve Paterson, **“Pre-Soan Endüstri”**yi tanımladılar ki bu endüstri, Avrupa'daki Mindel buzuluyla çağdaş olan kaba konglomeralar içinde bulunmuştur. Bununla birlikte, bu aletlerin olasılıkla jeolojik nedenlerle doğal yongalamanın ürünleridir.

Terra ve Paterson'ın çalışmaları önümüzdeki kırk yıl içinde Güney Asya'da Erken Paleolitik araştırmaları üzerinde büyük etki yapmıştır. 1940'lı yıllarda Movius Soanian'ı, Güneybatı Asya, Batı Avrupa ve Afrika'nın Acheuleen kompleksi ile tezat teşkil eden Güney ve Güneydoğu Asya'nın yontuk çakıl kompleksi içine almıştı. Ne yazık ki, 1947 yılında İngilizlerin Hindistan'dan ayrılmasını takiben, Hindistan ve Pakistan'daki Paleolitik araştırmalar farklı çizgiler boyunca ilerledi: Kuzey Hindistan'da önemli miktarda alan çalışmaları yapılmış olsa da sık sık Terra ve Paterson'un sonuçları tekrarlandı ve 1980'lere kadar Pakistan'da çok az karşılaştırılabilir araştırma yer aldı.

1980'li yıllarda Soan Vadisinde jeolog Helen Rendell ve Robin Dennell'in çalışmaları, Terra ve Paterson'un sonuçlarının bir kısmının muhafaza edilebilir olduğunu göstermiştir. Her ne kadar Soanian yonga ve çekirdek gelenek kavramı ilk bulunduğu yer olan Soan Vadisinde çok uzun sürmese de, Soan Vadisinde Terra ve Paterson tarafından bulunanlara benzer Soanian

buluntu toplulukları, bazı Hintli arkeologlar, özellikle Mohapatra tarafından Himalaya önleri boyunca tespit edilmiştir. Kuzey Hindistan'da Acheuleen'den bağımsız bir Yontmataş endüstri olarak Soanian'ın durumu hala tartışmalıdır. Soanian buluntu toplulukları genellikle küçük yüzey koleksiyonlarından oluşur; Jeolojik bağlamlarda, bilinen yerlerde, genellikle yüksek enerjili akarsu konglomeraları vardır. Bu sitlerin hiçbiri güvenli bir şekilde tarihlendirilmemiştir. Son zamanlarda Chauhan, Soanian'ın geçerli bir kültür olabileceğini ancak Acheuleen'den daha sonra olabileceğini ileri sürmüştür. Chauhan, Chandigarh yakınındaki Toka'da yaklaşık 4000 parçadan oluşan büyük bir Soanian topluluğu tanımladı. Bunlar olasılıkla Orta Pleistosen sonu ya da Erken Üst Pleistosen yaşlı olabilirler, iki yüzeylilerin yokluğu bir gerçektir. Lycett da Soanian'ın en azından bir kısmının Levallois çekirdekler (Mod 3) içerdiğini ve muhtemelen Hindistan Orta Paleolitik'inin bir parçası olduğunu göstermiştir.

Orta Paleolitik: Hindistan ve Nepal'in Erken Orta Paleolitiği olasılıkla Üst ya da Geç Acheuleen'den gelişmiştir. Levant etkisi için hiçbir kanıt yoktur, bu şaşırtıcı değildir çünkü Orta Pleistosen'in hakim olduğu kurak ve soğuk dönemlerde İç Güneybatı Asya muhtemelen iskan edilmemiştir. Son buzul arası öncesinde Hindistan Orta Paleolitiğinin yayılımı, tarihlendirilmesi ve tanımı konusunda kalıntıların çoğu belirsizliğini korumaktadır. Avrupa'da olduğu gibi Güneybatı Asya'nın çoğunda, Alt ve Orta Paleolitik arasında net bir sınır yoktur. Levallois ve Disk çekirdek hazırlama teknikleri Hindistan'da kullanılmıştır fakat genellikle büyük ölçüde değil. Hazırlanmış çekirdekler ve dilgiler bazı Acheuleen kontekstlerde bulunmuştur ve elbaltalarıyla nacaklar bazı Orta Paleolitik endüstrilerde mevcuttur. Bunlar seyrekleştikçe ve genellikle daha küçük olduğunda, elbaltaları ve nacaklar ya yoktur ya seyrek ya da küçüktür. Bunun dışında bazı katlaşımarda son buzul arası öncesinde Orta Paleolitik Acheuleen gibidir. Elde edilen buluntu toplulukları büyük ölçüde basit ve düzensiz yongalardan oluşur. Birkaç tane şekillendirilmiş alet vardır, Afrika'nın MSA (Middle Stone Age-Orta Paleolitik) gibi ayırt edici özelliği olan fırlatma uçları (mızrak uçları tipi) bulunmaz. Bununla birlikte bazı Orta Paleolitik küçük uçlu iki yüzeylilerin, sapa takılarak mızrak ucu şeklinde kullanıldığı önerilmiştir. Bazı deneysel çalışmalar, bu olasılığı açıklamak için faydalı olabilir. Biçimlendirilmiş aletlerin eksikliği için bir açıklama, Hindistan Orta Paleolitik buluntu topluluklarının ahşap (odun) ağırlıklı kullanılmış olmasıdır. Isaac tarafından yıllar önce işaret edildiği gibi, taş aletlerin ana kullanım alanlarından birisinin organik malzemeden diğer aletleri yapmak olduğunu akılda tutmak gerekir. Ne yazık ki bu olasılıkları test etmek için çok az fırsat vardır. Çoğu Hindistan Erken Paleolitik aletleri kuarzitten ya da diğer kayalardan yapıldıkları için kullanım ayrıntılarını koruyamazlar ve bu nedenle kullanım izi analizleri için uygun değildir.

Hindistan Orta Paleolitiğinin çoğunun tarihlendirmesi yoktur ve onun ara safhaları kadar süresini de saptamak amacıyla çok gereklidir. Hindistan'da başlıca başvuru tabakaları, yaklaşık 75 ka önce Toba, Sumatra püskürmeden sonuçlanan küllerdir. Hindistan Orta Paleolitiğinin en erken kısmı, Thar Çölünde en azından 150 yıl öncesine kadar geriye uzanır (örneğin; Deniz Isotop Stage 6). Stratigrafik yerlerde, Orta Paleolitik (tarihlendirilmemiş) buluntu toplulukları birkaç sitte Acheuleen (tarihlendirilmemiş) olanların üstünde bulundu. Geç

Acheuleen ve Erken Orta Paleolitik arasındaki değişimler çok silik olduğu için, Hindistan'da Orta Paleolitiğin ne zaman başladığını açıklamak zor olabilir.

Hindistan Orta Paleolitiğinin kuzeybatı ve kuzeydoğu sınırları da çok net değildir. Kuzeybatı olanı Aravilli Tepeleri boyunca uzanır, Thar ölu'nün doğu ve güneyi, ya da Kuzey Pakistan'daki Soan Vadisinin Orta Paleolitiğini veren İndus, Mousterien değildir. Bangladesh, Kuzeydoğu Hindistan ya da Myanmar için neredeyse bilinen hiç Paleolitik kayıt yoktur, Hindistan Orta Paleolitiğinin kuzeydoğu sınırı tanımsız kalır.

Orta Paleolitik sitler, Nepal'den Güney Hindistan'daki Kortallyar Havzasına kadar tüm Güney Asya'da şimdi çok iyi bilinmektedir. Bunlardan birkaçı kazılmıştır ve Orta Paleolitik buluntu topluluklarının az da olsa ayrıntılı tanımlamaları vardır. Özellikle Allchin, Soundararajan ve Kennedy, Hindistan Orta Paleolitiğiyle ilgili görüşler sağlarlar. Her ne kadar onların yaşlandırılmadığını ve son buzul-arasından daha genç olabileceğini akılda tutmak gerekirse de, yaygın bir şekilde ikiye ayrılmış sitlerin kısa bir araştırması, Güney Asya Orta Paleolitik buluntu topluluklarının temel özelliklerinden bazılarını gösterir. Arjun 3'de (Nepal'deki tek Orta Paleolitik sit) 1354 alet (kuarzitin ezici üstünlüğünün görüldüğü) küçük bir nehir tarafından taşınmış alüvyon siltli aşınmış bir alandan toplanmıştır. Her ne kadar küçük parçalar yıkanmışsa da, toplanan malzeme orijinal buluntu topluluğunun temsilcisi olarak kabul edildi. Malzemenin % 86,5'i artık olduğu için sit olasılıkla bir üretim yeri idi. Yongaların sadece % 4'ü (56 adet) alet olarak sınıflandırılmıştır. Bunların 28'i tek yüzdendir (chopper) ve 18'i kenar kazıyıcıdır. Ayrıca 1 iki yüzeyli, 1 tek yüzeyli, 2 vurgaç, 1 örs ve birkaç uç da vardır. Buluntu topluluğu Orta Paleolitik olarak sınıflandırılmıştır çünkü Levallois, disk biçimli ve büyük dilgi çekirdekleri mevcuttur.

Orta Narmada Vadisindeki Samnapur'da 3192 alet, ana kaya üzerinde yer alan ve yuvarlanmış Acheuleen aletleri içeren çakıllı bir birimin üzerinde uzanan kuarzit molozlu yatay bir tabakanın kazılmasından ele geçmiştir. Orta Paleolitik aletler az sayıdaki dilgilerle birlikte daha çok 5-20 cm. uzunluğundaki yongalardan yapılmışlardır. Gerçek bir Levallois yonga yoktur fakat bazı yongalar yüzüklü topuğa sahiptir. Biimlendirilmış aletler arasında tek ve iki kenar kazıyıcılar, ön kazıyıcılar, dişlemeli ve ontuklu aletler, deliciler ve düzeltili yongalar vardır. Nacaklar ve elbaltaları yoktur. Çok sayıda çekirdek ve yongalama parçaları çoğu aletin sitte yongalandığını gösterir. Her ne kadar çoğu yöresel çörtlü kuarzitten yapılmışsa da, birkaç parça 10 Km. uzaktan elde edilen Vindhyan kuarzitten yapılmıştır. Bazıları da olasılıkla 20 km. uzaklıktan getirilen dolerit'ten yapılmışlardır.

Hindistan Yarımadası'ndaki Kaladgi ve Kortallyar Havzasından elde edilen Orta Paleolitik yontmataş buluntu topluluğu aşağıda tartılacaktır.